

Štúdia o mieste a úlohe autorov a skladateľov na európskom trhu streamovania hudby

Zhotoviteľ:

Objednávateľ:

September 2022

Najčastejšie otázky

1. Prečo je potrebná nová štúdia? Kedy bude zverejnená?

Streamovanie hudby je v súčasnosti jednoznačne najbežnejší spôsob počúvania hudby. Nahradilo tradičné médiá a vďaka jednoduchému, kvalitnému a cenovo dostupnému prístupu ďaleko presiahlo oblasť živej hudby. Používatelia majú kedykoľvek a kdekoľvek k dispozícii najširšie hudobné spektrum či online, alebo offline.

Epicentrom tohto prosperujúceho trhu sú piesne a skladby. Trh so streamovacími službami využíva 524 miliónov predplatiteľov na celom svete a spolu používateľmi streamovacích platforiem UGC (z angl. user generated content, obsah vytvorený používateľom) má viac ako 2 miliardy používateľov. Ponúka viac ako 70 miliónov nahrávok od približne 8 miliónov umelcov.

Napriek tomu však autorom a skladateľom neprináša tento úspech adekvátneho úžitku. Nespravodlivosť tohto trhu preto púta v Európe a vo svete stále väčšiu pozornosť.

Existuje potreba bližšie preskúmať, ako sú autori piesní a skladatelia napojení na tento prosperujúci trh a ako je možné ich zanedbávané postavenie zlepšiť. Organizácia GESAC si preto objednala štúdiu, ktorej cieľom je upozorniť na hodnotu, ktorú tvorcovia a autorské združenia do streamovacieho priemyslu vnášajú, a poukázať na ich obavy, potreby a očakávania.

Štúdia bola zverejnená 28. septembra a predstavená online aj osobne o 9 hod. na Brussels Press Club.

2. Kto štúdiu vypracoval?

Štúdiu vypracoval svetoznámy expert Emmanuel Legrand z platformy LeGrand Network. Využil pri tom svoje viac ako 30-ročné skúsenosti v danej oblasti. E. Legrand je novinár a mediálny konzultant, ktorý sa špecializuje na

zábavný priemysel a kultúrne trendy. Je bývalým šéfredaktorom amerického vydania britského odborného časopisu Music Week a bývalým šéfredaktorom medzinárodného vydania amerického odborného časopisu Billboard.

3. Aká je metodika štúdie?

Táto správa vychádza zo série rozhovorov s rôznymi zainteresovanými stranami – autormi piesní, organizáciami kolektívnej správy, hudobnými vydavateľstvami, expertmi na spracovanie dát, poskytovateľmi streamovacích služieb. Rozhovory sa realizovali s využitím obsahového dotazníku.

Rozhovory pomohli formulovať hlavné body tejto správy a vysvetliť situáciu autorov piesní a skladateľov v oblasti streamovania hudby. Niektorí respondenti súhlasili s použitím ich citácií v tejto správe.

Správa zároveň čerpá z existujúcich správ, napríklad z knihy *Dissecting the Digital Dollar* (autor Chris Cooke), správy

britského DCMS (z angl. *Department for Digital, Culture, Media and Sport*, Oddelenie pre digitál, kultúru, médiá a šport), knihy *Tarzan economics* (autor Will Page), firemných výročných správ, údajov a analýz služby MIDiA Research a údajov od organizácii kolektívnej správy (OKS). Správu obohatili tiež neformálne rozhovory so širokým spektrom zainteresovaných strán a rôzne články uverejnené na platformách, napríklad *Creative Industries News*, *Music Business Worldwide*, *Music & Copyright*, *Variety*, *Billboard*, *CMU*, *Music Week*, *Fortune*, *Forbes*, *JD Supra*.

Názory uvedené v tejto správe pochádzajú od jej autora, pána Emmanuela Legranda z platformy *Legrand Network*.

4. Ako táto štúdia prispeje k prebiehajúcej diskusii o streamovaní hudby?

Diskusia o trhu so streamovacími službami sa ešte zintenzívnila so zrýchlením digitálnej transformácie trhu a rastúcim využívaním streamovania ako primárnej služby v dôsledku dlhodobých obmedzení pohybu v posledných rokoch z dôvodu zdravotnej krízy.

Diskusia sa zatiaľ väčšinou sústredila len na niektoré aspekty trhu, napríklad rozdelenie ziskov medzi nahrávacie spoločnosti a účinkujúcich, alebo na distribučné modely vzniknutého zisku podľa používateľov, či na iné modely. Hoci sú tieto aspekty nepochybne dôležité, organizá-

cia GESAC verí, že je potrebné širšie preskúmanie trhu, vrátane úvah o možnom navýšení podielu na zisku pre všetky zúčastnené strany, a pochopenia potrieb a očakávaní autorov, skladateľov, hudobných vydavateľstiev a ich združení, teda tých, ktorí stoja za piesňami, ktoré streamovací priemysel poháňajú.

GESAC si túto štúdiu objednal s cieľom identifikovať prekážky, ktoré bránia zmysluplnejšiemu rastu trhu z pohľadu nositeľov práv, porozumieť hodnote skladateľov a autorov piesní a zohľadniť ich potreby, obavy a očakávania.

5. Aká je hodnota autorov a skladateľov na trhu s hudobnými streamovacími službami?

Hudba sa rodí tvorbou. Autori a skladatelia sú tvorcami všetkých piesní a hudobných nahrávok, ktoré nás bavia

a očarujú, a v kvôli ktorým sa pripájame k streamovacím službám.

S rastúcim množstvom piesní a ich autorov, ktorí lákajú ľudí na platformy, sa streamovací priemysel stáva pesničkovým priemyslom, a autori a skladatelia sú tími, ktorí hodnotu v tomto priemysle vytvárajú.

Napriek tomu je však v súčasnosti ich prínos do ekosystému streamovania po všetkých stránkach podhodnotený.

V prvom rade nie sú dostatočne uznávané. Ľudia by, napríklad, mali byť schopní získať viac informácií o autorovi piesne, ktorá sa im páči, vyhľadať ďalšie piesne, ktoré autor napísal alebo zložil, či obja-

viť svojho nového, zatiaľ neznámeho, obľúbeného autora či skladateľa. V súčasnosti to nie je vždy možné.

Správna identifikácia všetkých autorov piesní a skladateľov streamovacími službami a nástroje, ktoré by slúžili ich výraznejšiemu zviditeľneniu, by pomohli zvýšiť kultúrnu rozmanitosť, priniesli spotrebiteľom viac možností a oživil hudobný priemysel.

Okrem toho by autori a skladatelia mali viac benefitovať z úspechu rastúceho trhu so streamovacími službami.

6. Aký je prínos OKS na danom trhu?

„Ak sú piesne menou, potom licencie sú motorom systému,“ tvrdí štúdia. Autorské spoločnosti (organizácie kolektívnej správy, OKS) sú prirodzenými partnermi poskytovateľov streamovacích služieb, pretože udeľujú práva na streamovanie diel. Vďaka nim rastie repertoár. Zároveň sú zdrojom informácií o tvorcoch. OKS slúžia ako životne dôležité spojenie medzi autormi, skladateľmi a vydavateľmi na jednej strane, a licenciami na práva k hudobným dielam na strane druhej. V expanzii streamovacích služieb zohrali dôležitú úlohu, pretože im umožnili začať a rozvinúť podnikanie.

Vďaka svojmu vzťahu k OKS, ktorý vzni-

kol už v prvopočiatkoch, môžu teraz streamovacie služby poskytovať používateľom jednoduchý prístup k obrovskej zbierke hudby.

OKS sú neziskové organizácie prevádzkované autormi, skladateľmi a vydavateľmi, ktorých cieľom je zaistiť adekvátne ohodnotenie kreatívnej práce a efektívne spravovať výber a distribúciu tantiém z použitia diel. Keďže reprezentujú a spravujú obrovské zbierky hudby všetkých žánrov, hrajú kľúčovú úlohu pri zaistovaní kultúrnej rozmanitosti. Prostredníctvom grantov a finančných schém tiež podporujú novú tvorbu.

7. Aké hlavné problémy štúdia identifikovala?

Popri exponenciálnom raste používateľskej základne a popularity sa trh s hudobnými streamovacími službami neustále vyvíja v rôznych oblastiach, napríklad v kvalite (vyššia kvalita zvuku, lepšie používateľské rozhranie, trvalé

pripojenie, atď.) a v rozsahu ponuky.

Napriek tomu však celkový zisk z tohto úspešného trhu zďaleka nepostačuje na to, aby poskytoval dostatočný príjem pre skladateľov a autorov piesní.

Štúdia identifikuje tri hlavné obavy tvorcov týkajúce sa aktuálneho fungovania trhu so streamovacími službami, ktoré tento neprijateľný výsledok spôsobujú:

- **nepomer** medzi obchodnými stratégiami poskytovateľov streamovacích služieb, ambíciami autorov a skladateľov zaistiť hodnotu ich diel a rastom celkového zisku;
- **niektoré štrukturálne chyby** streamovacích služieb, ktoré nútia tvorcov pristúpiť na nižší alebo nulový zisk a/alebo manipulovať s podielmi na zisku, ako aj **nerovnosti**, ktoré vedú k úspechu niekoľkých umelcov na úkor kultúrnej rozmanitosti a okrajových repertoárov;
- **systemová nerovnováha v rozdeľovaní zisku** medzi zainteresovanými stranami, kedy autori benefitujú z trhového úspechu najmenej, hoci ich prínos je obrovský.

8. Ktoré obchodné rozhodnutia poskytovateľov streamovacích služieb sú z pohľadu tvorcov problematické?

Hlavným cieľom väčšiny poskytovateľov streamovacích služieb je rozširovanie používateľskej základne a v niektorých prípadoch predaj ďalších služieb alebo zariadení, ktoré súvisia s ich hudobnou ponukou (napr. audio zariadenia od Apple, účet Amazon Prime, domáce asistenčné zariadenia). Svoje ciele typicky dosahujú pomocou obchodných rozhodnutí, ktoré, napriek rastu používateľskej základne, neumožňujú uznanie prínosu tvorby a generovanie adekvátneho zisku pre autorov a skladateľov.

V prvom rade, streamovacie služby ponúkajú rozsiahle atraktívne bezplatné predplatné s reklamami, ktoré väčšina používateľov uprednostňuje. Zisky, ktoré tieto bezplatné verzie generujú sú výrazne nižšie ako zisky z platených predplatných (napr. približne 10-krát menej ako platené predplatné pre jed-

notlivcov).

Pokiaľ ide o platené služby, počiatočné predplatné pre jednotlivca vo výške 9,99 (EUR, USD, GBP) nastavené v roku 2006 sa od začiatku nezvýšilo napriek tomu, že kvalita ponuky, množstvo dostupných piesní a používateľské rozhranie hudobných streamovacích služieb sa neustále zlepšuje. K tomu sa pridáva pokles priemerného výnosu na zákazníka (z angl. *average revenue per user, ARPU*) v dôsledku viacerých typov zľavových akcií alebo rodinných predplatných a inflácie. Hodnota predplatného na používateľa počas posledných 15 rokov tak výrazne klesla.

Výsledkom je celkový pokles hodnoty hudby, čo znemožňuje nárast ziskov, jednu z hlavných požiadaviek autorov piesní a skladateľov.

9. Čo hovorí štúdia o delení hodnôt medzi držiteľmi práv?

Štúdia odkazuje na niekoľko zdrojov, ktoré naznačujú, že rast hudobných streamovacích služieb pozdvihol hudobný priemysel, ale viac ako autorom a skladateľom piesní pomohol nahrávacím spoločnostiam.

Podľa nedávnej správy vydané britskou parlamentnou komisiou je rozdelenie zisku v súčasnosti vychýlené v prospech majiteľov nahrávacích práv: Aktuálne rozdelenie ziskov naznačuje,

že 30 – 34 % z poplatkov predplatiteľov si ponechávajú poskytovatelia streamovacích služieb, 55 % ide nahrávacím spoločnostiam a interpretom a 15 % zostáva pre autorov piesní a hudobné vydavateľstvá. Správa poskytuje niekoľko ekonomických a štrukturálnych dôvodov daného stavu.

Štúdia sa zasadzuje o lepšie rozdelenie ziskov generovaných streamovacím priemyslom medzi zainteresované strany a uvažuje, že po vyriešení potreby rastu celkových ziskov a systémovej nerovnováhy a chýb prevádzky online platforiem, by autori a skladatelia mali viac benefitovať z následného úspechu tohto rastúceho trhu.

10. Aké ďalšie prevádzkové problémy a chyby štúdia zmieňuje?

Podľa štúdie viedol súčasný, na hitoch založený trh s hudobnými streamovacími službami, k vzniku pyramídovej schémy, kde malá skupina piesní zachytáva veľkú časť poslucháčstva. Napríklad v marci 2021 tvorilo 57 000 umelcov 90 % mesačných streamov na Spotify. Podľa údajov z roku 2022 má 93 % umelcov na Spotify menej ako 1 000 poslucháčov za mesiac. Použitie algoritmov a prekážka vo forme najobľúbenejších playlistov situáciu len zhoršuje.

Okrem toho, pretrvávajúce nedostatky

hudobných streamovacích platforiem, ako podvodné streamovanie (z angl. *streaming fraud*), ghostwriting (z angl. *ghost writers*), úplatkové schémy payola (z angl. *payola schemes*), bezodplatný obsah (z angl. *royalty free content*) a ďalšie nátlakové praktiky ešte zhoršujú dopad na mnoho profesionálnych tvorcov.

Obrovskú dostupnosť obsahu zatieňuje skutočnosť, že tieto služby nie sú povinné zviditeľňovať a ponúkať rôznorodejší repertoár, najmä čo sa týka európskych diel, ako je tomu v oblasti audiovizie.

11. Čo štúdia navrhuje?

Štúdia sa zaoberá kombináciou niekoľkých problémov a prekážok, ktoré bránia lepšiemu fungovaniu trhu s hudobnými streamovacími službami z pohľadu autorov a skladateľov. Preto navrhuje aj kombináciu niekoľkých opatrení. Niektoré z týchto opatrení vyžadujú spoluprácu naprieč odvetvím a/alebo prijatie vyššej miery zodpovednosti zo strany poskytovateľov streamovacích služieb, zvýšenie informovanosti zákazníkov a v špecifických prípadoch aj reguláciu a/alebo správnu implementáciu nedávno prijatých pravidiel na európskej úrovni.

Štúdia napríklad navrhuje vyššie uznanie prínosu autorov a autorských spoloč-

ností k úspechu trhu s hudobnými streamovacími službami. Na jednej strane by to znamenalo, že streamovacie služby vyvinú nástroje pre lepšie zviditeľnenie autorov a skladateľov. Na druhej strane je potrebné zavedenie nových európskych pravidiel, ktoré by zaistili transparentnosť algoritmov a stanovili ukazovatele na sledovanie a meranie rozmanitosti, predovšetkým s ohľadom na dôležitosť európskych diel. Čo sa týka navýšenia zisku držiteľov práv a odmien tvorcom, štúdia sa snaží zvýšiť povedomie o nedostatkoch súčasného obchodného modelu streamovania hudby, tak medzi samotnými poskytovateľmi služieb, ako aj medzi zákazníkmi, a ape-

luje na zodpovednejší prístup poskytovateľov služieb v budúcnosti. To znamená predovšetkým motiváciu zákazníkov k využívaniu plateného predplatného, ale aj realističnejšie a rôznorodejšie modely naceňovania predplatných za účelom navýšenia ziskov.

Štúdia tiež vyzýva Európsku komisiu a členské štáty, aby rýchlo a efektívne implementovali už prijaté európske nariadenia, ktorých úlohou je prinútiť poskytovateľov služieb zdieľania obsahu online (z angl. *online content-sharing service platforms, OCSSP*) k náležitému odmeňovaniu tvorcov. Tieto nariadenia vyžadujú, aby všetky služby presne informovali o tom, ako sú využívané,

a zaisťujú náležité a primerané odmeňovanie tvorcov s cieľom dosiahnuť zdravší a udržateľnejší trhový model. Štúdia počíta s tým, že po navýšení ziskov trhu sa aj odmeny autorom a skladateľom budú vyvíjať spravodlivejším smerom. Štúdia poskytuje cenný náhľad do obáv tvorcov a očakávaní kladených na európske a národné politiky s cieľom vyvážiť záujmy tvorcov a najväčších poskytovateľov digitálnych služieb pôsobiacich na jednotnom európskom digitálnom trhu (z angl. *European Digital Single Market, EDSM*). Štúdia poskytuje novú perspektívu a ponúka konštruktívny prístup k vyváženějšímu, udržateľnejšiemu a na autorov sústredenému systému streamovania hudby.

12. Čo ďalšie štúdia odporúča?

Štúdia navrhuje zaviazat' poskytovateľov streamovacích služieb k riadnemu a presnému informovaniu o svojej prevádzke, s cieľom zachytiť všetky typy použitia diel na daných platformách / službách, a umožniť tak náležité odmeňovanie tvorcov.

Štúdia tiež radí tvorcom naďalej sa zapájať do diskusií, ktoré sa týkajú ich profesionálnej kariéry a odporúča realizovať projekty a iniciatívy zamerané na zvyšovanie povedomia o dôležitosti dát

medzi tvorcami a držiteľmi práv. Snahou je zaistiť, aby pred zverejnením diel na online platformách tvorcovia najprv zaregistrovali svoje diela v príslušných OKS a získali potrebné metadáta.

Štúdia zároveň podčiarkuje skutočnosť, že členstvo v OKS je jedným z najdôležitejších rozhodnutí kariéry skladateľov a autorov piesní, pretože OKS majú nezastupiteľnú úlohu v správnom odmeňovaní autorov a náležitom spravovaní ich práv.

GESAC zoskupuje 32 autorských spoločností v rámci Európskej únie, Islandu, Nórska a Švajčiarska. Vďaka tomu bránime a propagujeme práva viac ako 1 milióna tvorcov a držiteľov práv v oblasti hudby, audiovizuálnych diel, vizuálneho umenia, literárnych a dramatických diel.

www.authorsocieties.eu
[@authorsocieties](https://twitter.com/authorsocieties)
secretariatgeneral@gesac.org

Rue Montoyer 23
1000 Brusel
Belgicko
+32 2 511 44 54